

จดหมายข่าว สถานสุขภาพ

ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม 2023

ISSN 1685-6643

ความร่วมมือไทย-ลาว ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อส่งเสริมการพัฒนาด้านการแพทย์และสาธารณสุขในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

มีเกาะ กระต่าย ๒ ตัว

ครู ของข้าพเจ้าเลี้ยงกระต่ายและสุนัขไว้ด้วยกัน เวลาพระจันทร์เต็มดวง
กระต่าย จะยืนสองขาชมจันทร์ สุนัขจะยืนสองขาชมจันทร์ เป็นเพื่อน

กระต่ายน้อยเพล็ดหอมพระจันทร์อ่อน ร้องสุนัขเพื่อนเล่นชื่อจิ้งจอกน้อย

ลมพัดเอื่อยเย็นออกท่าสวย

ลิ้นดงามทุกขี้สับร่ายที่ผ่านมา

จอกทุกท่าไหวโรยพรอันประเสริฐ

สิ่งดีเลิศที่ท่าทวนปวงดง

จึงมาพ็อยมั่งดั่งจิตเจตนา

สองสหายและ จันทราสวยยิ่ง

เพื่อน

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
พระราชทานภาพฝีพระหัตถ์พร้อมพรปีใหม่ คริสต์ศักราช 2023 (ปีกระต่าย)

Laboratory

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดากานต์ สิกธีรเวช
ภาควิชาเคมีคลินิก
คณะเทคนิคการแพทย์
มหาวิทยาลัยมหิดล

การควบคุมคุณภาพ ภายในห้องปฏิบัติการเคมีคลินิก

การทำงานของห้องปฏิบัติการเทคนิคการแพทย์ แบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนก่อนการวิเคราะห์ (Pre-analytical phase) ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analytical phase) และขั้นตอนหลังการวิเคราะห์ (Post-analytical phase) สำหรับการควบคุมคุณภาพของขั้นตอนการวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการเคมีคลินิกสามารถทำได้ โดยการใช้กระบวนการทางสถิติเพื่อติดตามและประเมิน กระบวนการวิเคราะห์ว่ายังถูกต้อง (Accurate) แม่นยำ (Precise) อยู่หรือไม่ และเป็นการแจ้งเตือนเมื่อพบว่ามี ความผิดพลาด (Error) เกิดขึ้นในระบบการวิเคราะห์ เพื่อให้ นักเทคนิคการแพทย์สามารถแก้ไขได้ก่อนที่จะ ทำการวิเคราะห์และรายงานผลการวิเคราะห์ที่ถูกต้อง ให้แก่ผู้รับบริการ โดยกระบวนการควบคุมคุณภาพ ที่กล่าวมานั้นสามารถแบ่งออกเป็นสองส่วนใหญ่ ๆ คือ การควบคุมคุณภาพภายใน (Internal Quality Control; IQC) และการควบคุมคุณภาพภายนอก (External Quality Assessment; EQA)

ห้องปฏิบัติการสามารถทำการควบคุมคุณภาพ ภายในได้โดยทำการวิเคราะห์สารควบคุมคุณภาพ (Control material) อย่างน้อย 2 ระดับความเข้มข้น ได้แก่

Normal level และ Abnormal level เพื่อประเมินค่า ความไม่แม่นยำ (Imprecision) ของระบบการวิเคราะห์ ในแต่ละการทดสอบก่อนทำการวิเคราะห์ตัวอย่างของ ผู้รับบริการในแต่ละวัน แล้วทำการพิจารณาว่าระบบ การวิเคราะห์ยังถูกต้องหรือไม่ โดยใช้ Levey-Jennings control chart (LJ chart) ที่สร้างจากข้อมูลของห้อง ปฏิบัติการเองควบคู่กับกฎการควบคุมคุณภาพ (Control rule) ที่เหมาะสมสำหรับแต่ละการทดสอบที่ได้มาจากการวางแผนการควบคุมคุณภาพ (QC planning) หาก ผลการวิเคราะห์ Control ในรอบนั้นผ่าน (In control) หมายถึงไม่มีการละเมิด Control rule ใด ๆ ก็สามารถ ทำการวิเคราะห์ตัวอย่างและรายงานผลการวิเคราะห์ของ ผู้รับบริการได้ แต่หากผลการวิเคราะห์ Control ไม่ผ่าน (Out of control) หมายถึงพบการละเมิด Control rule ใด ๆ แสดงว่าระบบการวิเคราะห์ของการทดสอบนั้น มีความผิดพลาดเกิดขึ้น ไม่สามารถวิเคราะห์ตัวอย่างของ ผู้รับบริการได้ ดังนั้นนักเทคนิคการแพทย์จึงต้องดำเนินการ ต่อโดยหาสาเหตุและทำการแก้ไขก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ Control ใหม่จนกว่าผลการวิเคราะห์ Control จะผ่าน จึงจะทำการวิเคราะห์ตัวอย่างและรายงานผลการวิเคราะห์ ของผู้รับบริการต่อไป

